

## Motion till riksdagen 2009/10:So659

av **Gunnar Axén (m)**

# Avveckling av Folkhälsoinstitutet

## Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att Statens folkhälsoinstitut bör avvecklas och att de medel som i dag avsätts till verksamheten fördelas på andra verksamheter inom stat och kommun med motsvarande uppgifter och redan tilldelat ansvar.

## Motivering

Av Statens folkhälsoinstituts egen uppdragsbeskrivning framgår att huvuduppgifter är att vara ett nationellt kunskapscentrum för effektiva metoder och strategier, att följa upp och utvärdera folkhälsopolitiken samt att utöva tillsyn inom alkohol-, narkotika- och tobaksområdena.

Alla dessa uppgifter utförs helt eller i delar av andra delar av myndigheter, landsting eller kommuner idag – närmare medborgaren eller som tydligare rådgivare åt politik och myndigheter.

Riktlinjer för medicinsk behandling av beroende av olika slag hanteras av Socialstyrelsen. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning har av regeringen prioriterats som samordnande kraft för en nationell strategi mot alkohol, tobak, doping och narkotika. Socialdepartementet och Sveriges Kommuner och Landsting samarbetar kring hur utskänkningstillstånd av alkohol får tilldelas och det är främst kommunernas ansvar att tillse att försäljning av alkohol och tobak lokalt sker i enlighet med gällande lagstiftning.

Folkhälsoinstitutet har under sin korta historia valt ett aktivistiskt tonläge på ett politikområde som inte sällan manar till återhållsamhet och eftertanke.

Ett fritt och öppet samhälle bygger på tolerans för olika preferenser, den enskildes fria val och rätt till egen livsstil. Det är ofrånkomligt att stat och myndigheter tar sig rollerna att rekommendera vissa val framför andra och varna för ett beteende som är förenat med risker för liv och hälsa.

**Fel! Okänt namn på**

Men att därifrån driva en aktiv opinionsbildning för att medborgaren ska få sitt liv betygsatt, tillrättalagt och korrigerat i enlighet med myndighetsföreskrifter är inte en tilltalande uppgift för staten – och knappast heller nödvändig.

I en tid då information sprids med blixstens hastighet och kunskapsmassan om liv och hälsa aldrig varit större är det inte nödvändigt med en myndighet med det uttalade uppdraget att blanda sig i människors liv, utan att vara tillfrågade och inte sällan med ett tydligt politiskt vinklat budskap.

Myndigheter ska inte bedriva opinionsbildning. Det undergräver allmänhetens förtroende för myndighetens oförvitlighet och grumlar ansvarsfördelning och lagstiftarnas utsträckning i det offentliga demokratiska samtalet.

Det ska vara långt ifrån självklart att debatten om vad som utgör ett gott liv och eftersträvansvärd livsföring ska föras mellan myndigheter och byråkrater i statens tjänst. Samhällsdebatten ska vara öppen och livlig. Den ska utmynna i beslut som ämbetsmän som tjänar allmänheten utför efter tydligt och transparent politiskt ledarskap som det ska vara upp till väljarkåren att belöna eller ersätta med andra företrädare.

Statens kommunikation med medborgarna är unik, och kan bara så betraktas. Staten – och i förlängningen dess myndigheter – är i stora delar samhällsdefinierande och ska därigenom iaktta varsamhet med ställningstagande.

Folkhälsoinstitutet har historiskt agerat genom att torgföra åsikter rutinmässigt, vilket bidragit till att devalvera statens kommunikation till medborgarna.

Opinionsbildning ska inte vara en myndighetsuppgift. Kunskaper om alkohol, tobak, narkotika och doping är bättre organiserade inom Regeringskansliet och tillsyn ska bedrivas på kommunal nivå, där verksamheten som ska kontrolleras finns.

Stockholm den 1 oktober 2009

*Gunnar Axén (m)*